

DECLARAȚIE COMUNĂ privind Principiile pentru o dezvoltare accelerată și durabilă a energiei regenerabile în România

Iulie 2024

EPG

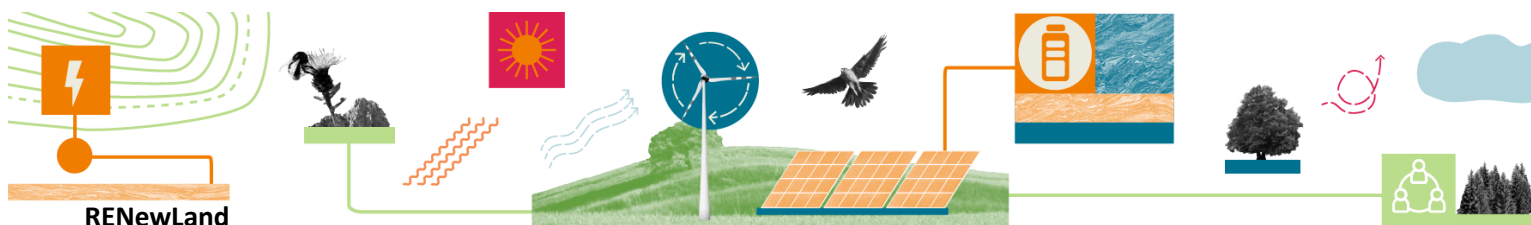

HUN
REN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action
on the basis of a decision
by the German Bundestag.

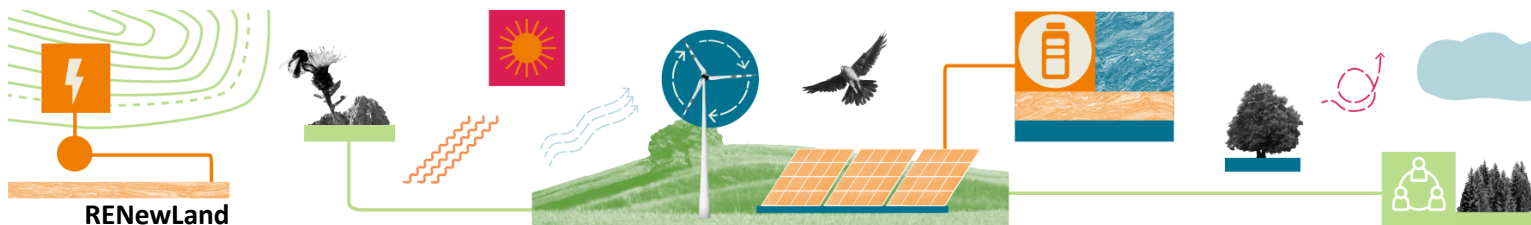
Preambul

Având în vedere următoarele:

- Politicile climatice, și în special reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, sunt un element cheie al Pactului verde european. Promovarea formelor regenerabile de energie este unul dintre obiectivele politicii energetice a Uniunii Europene (UE). Intensificarea utilizării energiei din surse regenerabile constituie o componentă importantă a pachetului de măsuri necesare pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și pentru respectarea Acordului de la Paris din 2015 și a cadrului politicii UE privind clima și energia (2020-2030).
- Directiva revizuită privind energia regenerabilă 2023/2413 (RED III)¹ stabilește un obiectiv obligatoriu de 42,5% pentru energia din surse regenerabile din consumul final brut de energie al Uniunii Europene (UE), cu aspirația de a atinge 45% până în 2030. Acest obiectiv presupune dublarea ponderii de energie regenerabilă a UE până în 2030 în mixul energetic față de cea din 2022 de 23%. În consecință, se preconizează că între 2020 și 2030 capacitatea instalată de generare a energiei eoliene și solare în UE se va dubla, ajungând la 510 GW și, respectiv, 592 GW.
- România și-a asumat să renunțe la utilizarea cărbunelui în scopuri energetice până în 2032, motiv pentru care este necesară creșterea accelerată a capacităților din surse regenerabile care să înlocuiască cărbunele. Sunt importante nu doar nevoile aferente sectorului energetic, ci și cele de decarbonizare a altor sectoare precum transportul, industria etc. în care hidrogenul verde, produs din surse regenerabile, va avea un rol important.
- RED III, publicată în Jurnalul oficial al Uniunii Europene intrată în vigoare la data de 20 noiembrie 2023, impune statelor membre să transpună în totalitate prevederile

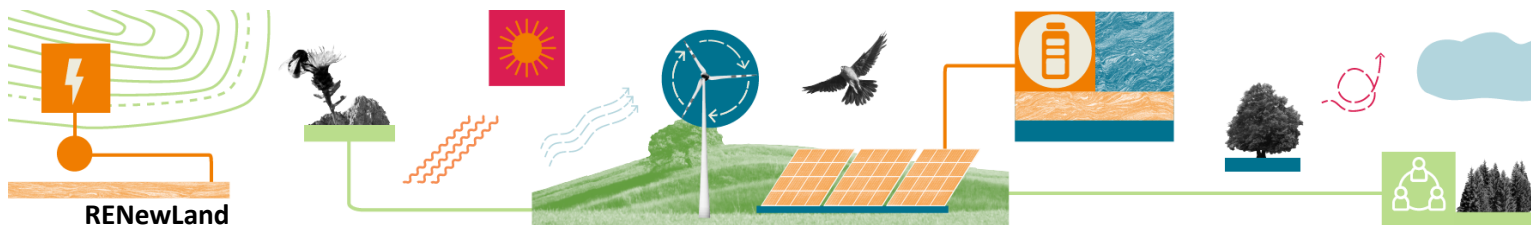
¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32018L2001>

acesteia în legislația internă până la data de 21 mai 2025. Ca urmare, România trebuie să sprijine implementarea mai rapidă a proiectelor de energie regenerabilă prin realizarea unei cartări coordonate pentru implementarea energiei regenerabile și a infrastructurii aferente, până la 21 mai 2025, și să desemneze un subgrup de suprafețe cartate ca zone de accelerare pentru unul sau mai multe tipuri de energii regenerabile, până la 21 februarie 2026.

- Măsura creării zonelor de accelerare este necesară pentru a crea o paradigmă investițională predictibilă privind aceste dezvoltări la nivel european.
- RED III stabilește totodată că *„Proiectele ar trebui să evite, în măsura posibilului, siturile Natura 2000 și zonele desemnate în cadrul sistemelor naționale de protecție pentru conservarea naturii și a biodiversității, cu excepția cazului în care, având în vedere particularitățile proiectelor de rețea, nu există alternative proporționale pentru implementarea unor astfel de proiecte”*.
- Pierderea biodiversității și prăbușirea ecosistemelor se numără printre cele mai importante amenințări cu care se va confrunta umanitatea în următorul deceniu. Conform Strategiei UE privind Biodiversitatea pentru 2030, criza biodiversității și criza climatică sunt intrinsec legate. Schimbările climatice accelerează distrugerea mediului natural prin secete, inundații și incendii forestiere, în timp ce distrugerea naturii și exploatarea nesustenabilă a acesteia sunt factori determinanți ai schimbărilor climatice. Însă, la fel de interconectate sunt și soluțiile, natura fiind, de asemenea, cel mai puternic aliat în combaterea schimbărilor climatice.
- Inițiativa WWF-România și Energy Policy Group, alături de ceilalți parteneri din Ungaria și Bulgaria ai proiectului RENewLand², își propune să abordeze dubla provocare: căutarea de soluții pentru problemele legate de pierderea biodiversității și accelerarea dezvoltării energiei

² <https://wwf.ro/ce-facem/clima-si-energie/zero-emisii/renewland/>

regenerabile, concentrându-se pe schimbul trans-sectorial de informații și cunoștințe critice pentru a crea un consens între prioritățile energetice, cele ale naturii și ale comunităților locale. Partenerii proiectului RENewLand și-au asumat conștientizarea factorilor de interes și decizie, precum facilitarea proceselor de identificare, cartare și desemnare a zonelor potrivite pentru producerea de energie regenerabilă, cu impact minim asupra naturii și în beneficiul comunităților locale, în conformitate cu prevederile Pactului Verde European³, ale Strategiei UE privind Biodiversitatea pentru 2030⁴ și ale REPowerEU⁵.

- Planificarea **integrată** a teritoriului și a dezvoltării (energetice) poate susține menținerea și restabilirea conectivității ecologice și conservarea habitatelor naturale și a speciilor. Aceasta necesită o abordare sistemică, multisectorială, pentru a se evita degradarea mediului și pierderea biodiversității.

Părțile semnatare se angajează să își intensifice eforturile comune pentru implementarea următoarelor

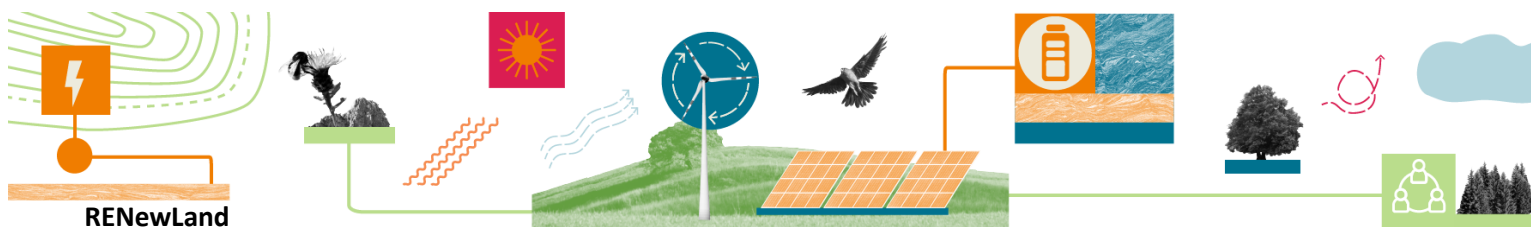
Principii pentru o planificare teritorială durabilă a surselor de energie regenerabilă (SER) în contextul zonelor de accelerare

³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro

⁴ https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=ro

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/repowerEU/>

Înființarea și operaționalizarea unei platforme de colaborare a tuturor experților relevanți/ a unui grup de lucru trans-sectorial

Articolul 15b din Directiva RED III prevede ca statele membre să efectueze un exercițiu coordonat de cartare a teritoriului lor pentru a identifica zonele de teren, de suprafață, de subsol, de mare sau de ape interioare necesare pentru instalarea de centrale de energie regenerabilă și a infrastructurii aferente pentru a satisface cel puțin cerințele naționale de energie regenerabilă, contribuțiile naționale în vederea atingerii obiectivului revizuit al UE privind energia din surse regenerabile pentru 2030 fiind de 42,5% (cu o aspirație de a ajunge la 45%).

Primul pas pentru a asigura la nivel național, regional și local realizarea procesului de cartare și desemnare a zonelor pretabile pentru accelerarea producerii de energie din surse regenerabile este desemnarea unei entități (ex. instituție publică, autoritate, agenție etc.) care să preia coordonarea întregului proces. Odată desemnat coordonatorul, acesta va trebui să înființeze și să operaționalizeze o platformă/grup de lucru trans-sectorial care să colecteze și să analizeze informațiile primare.

Partenerierea în acest proces a instituțiilor publice, a operatorilor de energie, a experților din toate sectoarele relevante, a mediului academic și a tuturor celor care dețin informații actuale este imperios necesară pentru dezvoltarea unei baze de date digitale cât mai complexe pentru cartarea și desemnarea zonelor de accelerare SER.

Grupul de experți trebuie să asigure o privire de ansamblu asupra cadrului juridic și de reglementare aplicabil, dintr-o fază incipientă, contribuind la identificarea obstacolelor aflate în calea instalării centralelor de producere de energie din surse regenerabile în anumite amplasamente sau zone și a propunerii de soluții pentru eliminarea obstacolelor acestora. Printre alte responsabilități principale se numără și elaborarea și adoptarea unei metodologii de cartare multicriterială, cuprinzătoare și, pe mai multe niveluri, pentru a ghida deciziile și pentru a asigura realizarea procedurilor de evaluare strategică de mediu, în concordanță cu cele mai stricte rigori, în special în cazul analizei impactului cumulativ și transfrontalier.

Acest grup de lucru ar trebui să fie compus din reprezentanți din ministerele cheie legate de acest proces, cum ar fi Ministerul Mediului, Ministerul Energiei, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Agriculturii, Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Ministerul Culturii, precum și experți în domeniul planificării teritoriale, al protecției mediului și conservării biodiversității, al energiei, și alte entități relevante procesului.

EPG

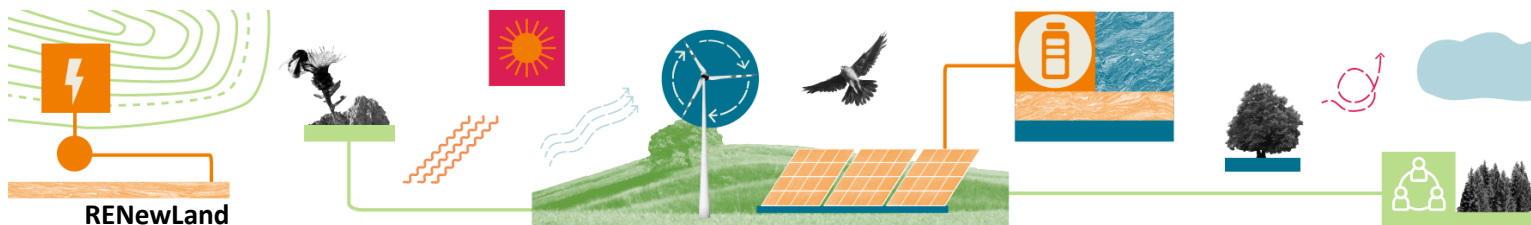
HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Identificarea, colectarea și actualizarea datelor spațiale și utilizarea instrumentelor digitale

Este necesară **identificarea categoriilor/seturilor de date necesare cartării și desemnării zonelor de accelerare și colectarea lor din cel mai incipient stadiu**. Datele trebuie să fie actualizate, specifice regiunii, depășind probleme precum calitatea scăzută a acestora sau indisponibilitatea lor. Pentru că există o cantitate considerabilă de date cheie în afara bazelor de date colectate de către ministerele de resort, cum ar fi pe partea de conservare a naturii, dar nu numai (de exemplu, de la instituții de cercetare, ONG-uri, companii care realizează studii de mediu etc.), este esențială asocierea tuturor acestor date pentru a putea îmbunătăți, și ulterior facilita, procesul de cartare și desemnare.

Este recomandat ca datele să fie colectate în sistem GIS (Geospatial Information System). Grupul de lucru va stabili autoritatea beneficiară a bazei de date, avându-se în vedere **realizarea unui instrument (open source)** care să poată fi utilizat de orice parte interesată, acest instrument jucând un rol esențial pentru a îndeplini obligația de cartare, desemnare și utilizare a zonelor de accelerare.

La realizarea cartării, trebuie să fie luată în considerare capacitatea existentă de energie regenerabilă instalată pe teritoriul României și cantitatea de energie regenerabilă pe care aceasta se așteaptă să o obțină prin cooperarea cu alte state membre (mai exact statistica transferurilor și alte mecanisme de cooperare incluse în directiva RED III) iar, și, pe baza acestora, să fie evaluată capacitatea suplimentară necesară pentru a îndeplini cel puțin contribuțiile naționale la obiectivul UE privind energia regenerabilă, cât și ce reprezintă aceasta în termeni de spațiu sau teritoriu.

Astfel, se va proceda la analiza și cartarea zonelor:

- a) cu potențial pentru instalarea de centrale pentru producerea de energie regenerabilă în mod sustenabil, după eliminarea zonelor sensibile/no go;
- b) zone unde există disponibilitatea infrastructurii energetice relevante, inclusiv a rețelelor de distribuție și transport și a stocării și
- c) zone potențiale unde se poate estima necesarul de cererea viitoare de energie preconizată. Această analiză indică o imagine mai fidelă a nevoii de desemnare de zone de accelerare..

EPG

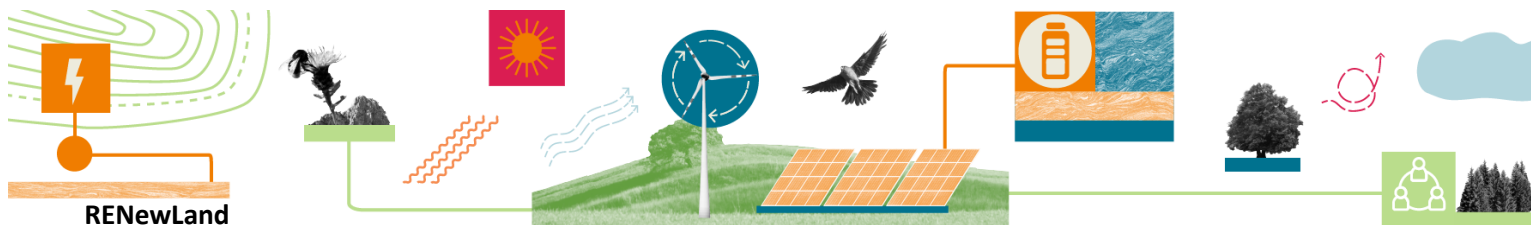
HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Identificarea și cartarea zonelor sensibile/no-go

În cadrul procesului de cartare, criteriul zero pentru viitoarea desemnare a zonelor de accelerare este **eliminarea zonelor cu valoare ridicată de conservare, sensibile la nivelul speciilor și habitatelor, așa numite „zone no-go”**. O selecție atentă a zonelor care urmează să fie desemnate ca zone de accelerare, excluzând în prealabil zonele sensibile, poate să ducă la evitarea sau reducerea în mod semnificativ a posibilelor efecte negative asupra mediului, biodiversității și intereselor comunităților. Totodată, fără o selecție atentă, există riscul ca procesul de desemnare a unor zone de accelerare să fie blocat pe cale juridică, ceea ce ar duce la întârzieri în stabilirea acestora.

Exemple de criterii de cartare a zonelor sensibile ce pot fi luate în considerare sunt: coridoare ecologice care asigură deplasarea speciilor în afara ariilor naturale protejate, în special pentru păsări și lilieci, ariile Natura 2000 și alte arii naturale protejate în temeiul legislației naționale și excluse la nivelul UE de la desemnarea zonelor de accelerare (ex. parcuri naturale, parcuri naționale, rezervații), puncte de interes privind biodiversitatea în afara ariilor naturale protejate pentru protecția anumitor specii prevăzute de Directivele Natura 2000, zone agricole de mare valoare naturală (High Nature Value) și zone cu potențial important de refacere ecologică (de ex. situri de restaurare a zonelor umede/lunci inundabile), în interiorul sau în afara ariilor naturale protejate, terenurile considerate neproductive pentru agricultură dar importante din punct de vedere al biodiversității cum sunt habitatele de sărătură sau cele de mlaștini și turbării, zone reprezentând peisaje naturale emblematice etc..

Prioritizarea zonelor antropice, artificiale și degradate

Acestea ar trebui să fie zonele principale care să fie luate în considerare la cartarea și desemnarea zonelor de accelerare. De asemenea, dezvoltarea de capacități de producere de energie din surse regenerabile ar trebui să ia în considerare **zonele cu utilizare multiplă** cum ar fi infrastructura rutieră, minele, zonele industriale, stațiile de tratare a apei sau fostele rampe de gunoi care au trecut prin procese de închidere, acoperișurile și fațadele clădirilor, ferme ș.a.. Este necesară astfel localizarea exactă a acestor terenuri (potențiale zone „go-to”) și analiza arealului din perspectiva așezării - sunt izolate, sunt suprafețe mari, există potențial pentru energie regenerabilă, există capacități de a prelua și transporta în sistem energia produsă?

EPG

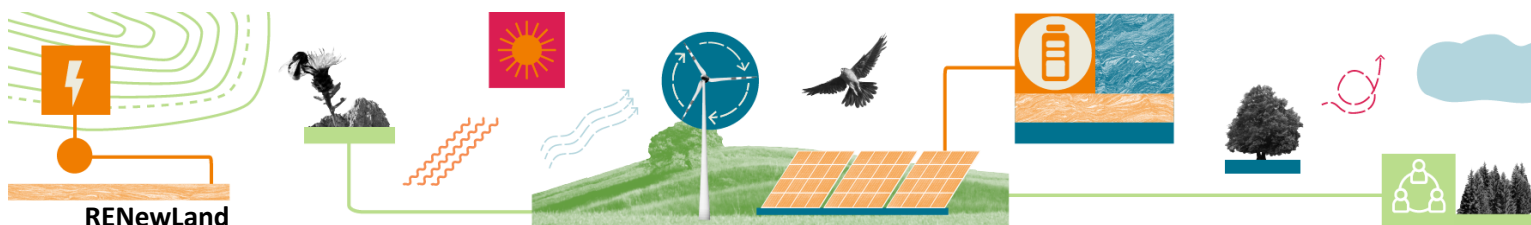
HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Selectarea zonelor care nu sunt importante din punct de vedere al biodiversității, încă din prima fază a planificării acestui proces, reduce conflictele privind prioritățile de conservare și cele legate de utilizarea terenului în scopul producerii de hrană sau a menținerii peisajului.

Consultarea factorilor interesați și procedura SEA

Pe lângă implicarea experților în cadrul grupului de lucru trans-sectorial, este foarte important ca **publicul să fie informat, în mod transparent**, încă din cele mai incipiente faze ale procesului de cartare și desemnare a zonelor de accelerare. Toți factorii interesați, autorități sau comunități locale, specialiști etc. trebuie să fie consultați încă din faza colectării de date și a stabilirii metodologiei de cartare și ulterior desemnare. Înainte de realizarea **Evaluărilor Strategice de Mediu (SEA) pentru fiecare plan zonal de de accelerare SER**, este important să se asigure căi multiple de acces la informații, astfel încât, prin implicarea unui număr cât mai mare de factori de interes, să se reflecte nevoi și interese concrete. Consultarea incipientă facilitează o implementare ulterioară mai ușoară a planurilor de desemnare a zonelor de accelerare, ca urmare a acceptanței sociale.

Fiecare zonă de accelerare, ar trebui să aibă propriile reguli, norme și măsuri de construcție, operare, monitorizare, în funcție de particularitățile zonei și raportat la fiecare tip de tehnologie/sursă regenerabilă (ex. eolian sau solar). Acestea vor putea fi stabilite în cadrul proceselor SEA, **prin avizul de mediu aferent fiecărui plan de accelerare**, pentru fiecare tip de sursă regenerabilă. Ulterior desemnării zonei de accelerare (în lipsa evaluării impactului de mediu la nivel de proiect situat în zona respectivă), măsurile stabilite în cadrul procedurii SEA, vor putea fi preluate în actul de mediu aferent fiecărui proiect SER, în funcție de tipul acestuia, ca un set minim de măsuri/condiții ce vor fi implementate, monitorizate și, după caz, îmbunătățite, pe parcursul funcționării proiectului.

Totodată, este important ca dezvoltarea de proiecte de energie să aibă nu doar acceptul comunităților, ci **să aducă beneficii reale directe membrilor comunităților locale**. Este foarte important să se asigure un beneficiu maxim comunităților din proximitatea centralelor și instalațiilor de producere de energie și informarea corectă a acestora privind avantajele și dezavantajele dezvoltării unui parc energetic în proximitate.

EPG

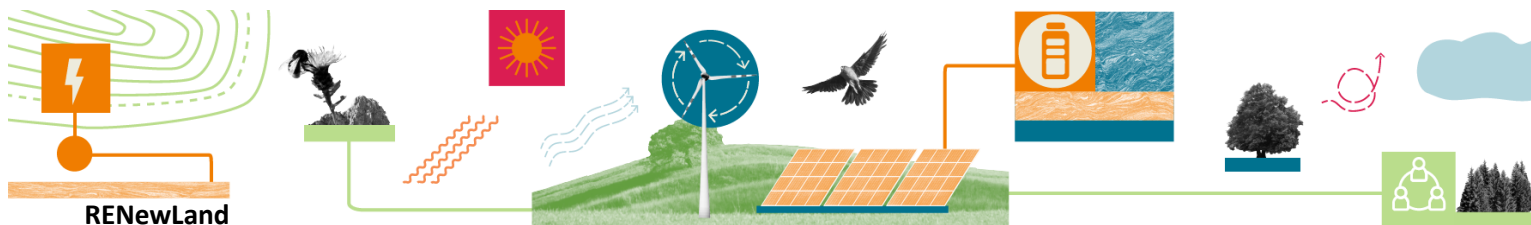
HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag.

Investiții în creșterea capacității rețelei electrice și considerarea apropierii de rețea

Sunt necesare investiții în **dezvoltarea și consolidarea rețelei de transport și distribuție a energiei electrice** în concordanță cu planificarea teritorială pentru a permite extinderea surselor regenerabile de energie, luând în considerare proximitatea față de rețea și planurile existente, atunci când se stabilesc zonele de accelerare. La dezvoltarea rețelei de transport a energiei electrice (mai ales în cazul rețelei de medie tensiune) trebuie avut în vedere ca noile rețele, respectiv cele care vor fi modernizate să fie realizate astfel încât să nu pericliteze păsările prin electrocutare.

Asigurarea resurselor administrative necesare

Asigurarea resurselor financiare, umane și informaționale, reprezintă o condiție prealabilă transversală pentru efortul extins necesar pentru accelerarea implementării energiei regenerabile, inclusiv a desemnării zonelor de accelerare, care poate duce la rezolvarea blocajelor birocratice. Investițiile în personal calificat și în sisteme digitale sunt esențiale pentru a reduce întârzierile administrative în ceea ce privește amenajarea teritoriului și dezvoltarea energiei regenerabile în țara noastră.

Entități co-semnatare

*Lista este în completare

Asociația WWF România, Orieta Hulea, Director general

Energy Policy Group, Radu Dudău, Președinte

Asociația Eco-Dobrogea, Suzana Carp, Președinte

Asociația 2 Celsius, Mihai Stoica, Director executiv

Societatea Ornitologică Română, Dan Hulea, Director executiv

Cooperativa de Energie, Bogdan Stroe, Reprezentant legal

Fauna & Flora, Iain Trewby, Country Manager Romania

Asociația Grupul Milvus, Tamas Papp, Președinte

Re-Genera Group, Alec Bălășescu, Co-fondator, Reprezentant legal

Fundația ADEPT Transilvania, Cristian Gherghiceanu, Președinte executiv

Asociația Română pentru Energie Eoliană, Liviu Gavrilă, Vicepreședinte

EPG

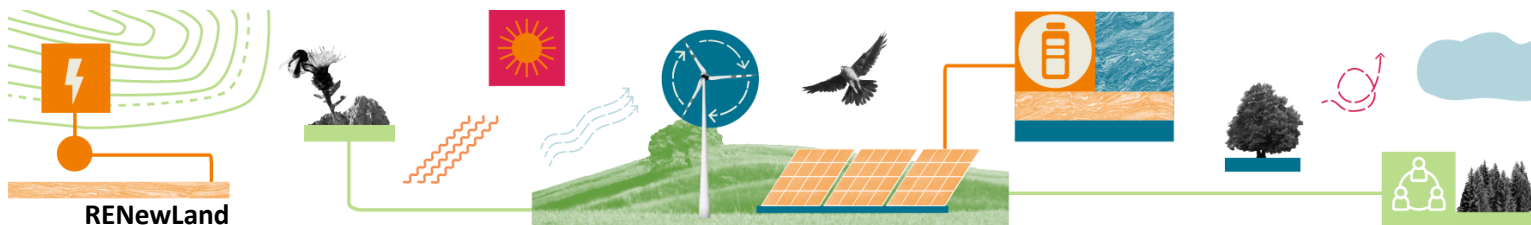
HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Asociația Industriei Fotovoltaice din România, Andrei Manea, Director executiv

Asociația Bankwatch România, Ioana Ciută, Președinte

Asociația Cluster Pro-nZEB, Horia Petran, Președinte

Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă URBAN-INCERC, Claudiu-Sorin Dragomir, Director general

Florian Bodescu, profesor asociat USAMV și Universitatea din București – Facultatea de Geografie, specializare Managementul Mediului

EPG

HUNREN

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action
on the basis of a decision
by the German Bundestag.

